

Особливості виховання відповідальності через групові та колективні форми роботи з молодшими школярами

Виховання підростаючої людини, як особистості, здатної здійснювати відповідальні дії та готової нести відповідальність за свої вчинки, становить одне з головних завдань сучасного суспільства [1].

Відповідальність - один із найскладніших процесів у теорії вольових якостей. Вона вважається «найвищою якістю», оскільки тісно пов'язана з емоційним, моральним і світоглядним розвитком особистості. Ця характеристика відображає здатність людини дотримуватися загальноприйнятих соціальних норм, виконувати свої обов'язки та усвідомлювати відповідальність за власні вчинки перед суспільством і собою [2].

Формування відповідальності стає особливо важливим у період, коли молодший школяр розпочинає навчання. Перехід до шкільного життя кардинально змінює його звичний розпорядок дня. Першокласник стикається з новими вимогами: відвідувати уроки, виконувати завдання за навчальною програмою, дотримуватися вказівок учителя, слідувати шкільному розпорядку, дотримуватися правил поведінки та досягати успіхів у навчанні.

Виховання відповідальності у молодших школярів ефективно здійснюється через колективні та групові форми, що сприяють взаємодії, співпраці та усвідомленню своєї ролі в спільній справі. Пропонуємо деякі з них [1, с. 97]:

Колективні форми:

- класні проекти – виконання довгострокових завдань (екологічні, творчі, дослідницькі проекти), де кожен учень має свою відповідальну роль;
- колективні творчі справи – організація заходів, свят, екскурсій, де школярі спільно планують і виконують завдання;
- шкільне самоврядування – участь у класному житті (чергування, відповідальність за куточок читача чи зелену зону);

- дні відповідальності – проведення дня, коли кожен учень має виконати певні обов'язки (наприклад, допомогти однокласникам, дотримуватися правил поведінки, бути відповідальним за порядок у класі).

Групові форми:

- групові навчальні проєкти – завдання, де кожна дитина виконує свою частину роботи, а кінцевий результат залежить від внеску кожного учасника;

- рольові ігри – моделювання життєвих ситуацій, що потребують відповідальних рішень («Я – лікар», «Я – рятувальник», «Ми – команда»);

- групові завдання та квести – командні випробування, які формують відповідальність через необхідність діяти спільно (наприклад, «Знайди правильний шлях», «Разом до мети»);

- круглі столи та дискусії – обговорення питань, пов'язаних із відповідальністю (чому важливо дотримуватися обіцянок, які наслідки безвідповідальності).

Використання таких форм виховання допомагає молодшим школярам усвідомити значення відповідальності у навчанні, спілкуванні та повсякденному житті, розвиває навички самоконтролю, взаємодопомоги й організованості.

Список літератури

1. Кондратенко Р. В. Наступність у вихованні відповідальності в старших дошкільників і молодших школярів. Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць / редкол.: В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах. Кривий Ріг, 2010. Вип. 28. С. 94-99.

2. Ткачук Т.А. Психологічні умови виховання почуття відповідальності у молодших школярів. Молодий вчений. 2017. № 7. С. 126-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_7_